

Girişimcilik Eğilimi; Bir Kamu Üniversitesinin İİBF'sinde Öğrenim Gören Son Sınıf Öğrencilerinde Bir Araştırma*

İbrahim AKSEL
Yrd. Doç.Dr., Pamukkale Üniversitesi, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü
iaksel@pau.edu.tr
Zübeyir BAĞCI
Yrd.Doç.Dr., Pamukkale Üniversitesi, İşletme Bölümü
zbagci@pau.edu.tr

Öz

Bu çalışmanın amacı bir kamu üniversitesinin iktisadi ve idari bilimler fakültesine bağlı farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini çeşitli faktörler açısından incelemektir. Tanımlayıcı modelde tasarlanan araştırma için gereken veriler kolayda örnekleme yolu ile belirlenen 240 öğrenciden anket tekniğinden yararlanılarak toplanmıştır. Öğrencilerinin girişimcilik düzeylerini belirlemek için "Girişimcilik Ölçeği" (Yılmaz ve Sünbül, 2009) kullanılmıştır. Öğrencilerin girişimcilik düzeylerini belirlemede tanımlayıcı istatistiklerden; çeşitli faktörler açısından farklılıkları ortaya koymak için bağımsız grup t-testi ve tek yönlü ANOVA analizleri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimine sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre; 24-26 yaş grubundaki öğrencilerin diğer gruplardaki öğrencilere göre girişimcilik eğilimlerinin daha fazla olduğu ortaya konulmuştur. Diğer faktörler (bölüm ve girişimcilik dersini almış olmak) itibariyle öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Anahtar Kelimler: Girişimcilik, Girişimcilik Eğilimi, Kamu, İİBF, Öğrenci

Entrepreneurship Tendency; A Research On Senior Grade Students In Economics And Administrative Science Faculty In One Public University

Abstract

The purpose of this study is to examine students' entrepreneurship tendency in different departments of economics and administrative science faculty in public university. Data was collected by questionnaires from 240 students through easy sampling designed as a descriptive model research. To determine the level of student entrepreneurship "Entrepreneurship Scale" (Yılmaz and Sünbül, 2009) was used. Descriptive statistics analysis (independent samples t-test and One-way Anova) were applied to determine the level of entrepreneurship and demonstrate the differences in terms of various factors. Research results have shown that they have the entrepreneurial tendency. In addition, it was found to be more entrepreneurial tendencies male students compared to female students; 24-26 age group students compared to other groups. Other factors, departments and entrepreneurship courses to be taken, not identified as a significant difference between the groups.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurial Tendency, Public, Faculty of Economic and Administrative Science, Student.

*Bu çalışmanın geniş özeti, 22-23 Eylül 2016 tarihlerinde Uşak'ta düzenlenen "International Conference on Scientific Cooperation for the Future in the Social Sciences" konferansında bildiri olarak sunulmuştur.

1. Giriş

Girişimcilik kavramı, sanayi devriminden bu yana tüm zamanlardakinden çok daha fazla önemli hale gelmiştir. Son yıllarda ise önemini geometrik olarak arttırmıştır. Yeni kurdukları işletmeler ile girişimciler, toplumların hayatını kolaylaştırmakta, ekonomik ve teknolojik olarak gelişmişlik seviyesini arttırmakta dolayısıyla günümüzün en önemli ekonomik sorunlarının başında yer alan işsizliğin azaltılmasına katkıda bulunmaktadır. Bu temel sebeplere ilaveten yaşanan ekonomik krizlere çare olması için başarılı girişimciler tüm toplumların arzu ettiği ekonomik aktörlerdir. Ekonomiye yön veren işletmelerin başarılı bir girişimcinin ilk adımları ile yola çıktığı düşünüldüğünde girişimcilerin yetiştirilmesi için öteden beri bir beklenti var olagelmektedir. Genel olarak eğitim hayatının başında çocukluktan itibaren bu yönde bir eğitime başlanması gerekmektedir. Özel olarak ise bu yönde eğitim veren işletme ve idarecilik okullarında potansiyel girişimci adaylarına daha yoğun ve etkili bir çaba harcanması gerektiği muhakkaktır. Burada ise temel bir soru karşımıza çıkmaktadır; girişimci adaylarında hangi özellikler olmalı ve/veya girişimciliğe eğilimleri için hangi özellikleri geliştirilmelidir?

2. Girişimcilik Eğilimi

Mevcut kaynaklardan ziyade fırsatların peşinde koşma olarak tanımlanan (Stevenson ve Sahlman, 1989) girişimcilik kavramının sanayi devriminden bu yana önemini yitirmediği muhakkaktır. Bugün işletme ve idarecilik ile ilgili eğitim veren hemen her bölümde girişimcilik dersinin olduğu görülür. Bu da girişimciliğin gerek literatürde gerekse uygulamada geçmişten günümüze güncelliğini koruduğunun bir göstergesidir (Stevenson ve Jarillo, 1990: 17). Bununla birlikte kavramın 1980'lerden bu güne çok daha fazla gündemde olduğunu söylemek mümkündür. Girişimcilik ile ilgili çalışmalar dikkate alındığında üç temel konuda gruplandırılabilir. Bunlar; (1) girişimcilik faaliyeti başladığında neler olur (2) girişimciler neden girişimcilik faaliyetinde bulunur (3) girişimciler nasıl faaliyet gösterirler ve özellikleri nelerdir. Birinci gruptaki araştırmacılar girişimcinin yaptıklarının sonuçlarına odaklanmakta; girişimci faaliyetleri kendi başına gerçekleştirmiş olsa bile girişimciyi dikkate almamaktadır. Bu bakış açısı genellikle iktisatçıların bakış açısıdır. İkinci gruptaki çalışmalar, McClelland (1961) ile Collins ve Moore (1964)'un 1960'ların başında öncülüğünü yaptığı psikolojik ve sosyolojik yaklaşımlardır. Bu çalışmalar, bir birey olarak girişimcinin alt yapısına, çevresine, amaçlarına, değerlerine ve motivasyonuna odaklanırlar. Üçüncü gruptaki çalışmalar ise, girişimcilik faaliyetlerine neden olan ve etkileyen çevresel değişkenleri dikkate alırlar (Stevenson ve Jarillo, 1990: 17). Nitekim yönetim literatüründeki girişimcilik çalışmaları genellikle girişimcinin kim olduğu ve neler yaptığı ile ilgilenirler (Venkataraman, 1997: 121). Bu alandaki araştırmacılar girişimci özelliğe sahip insanların nüfus içerisinde %20 ile %50 arasında değiştiğini tahmin etmektedir (Reynolds ve

White, 1997; Zimmer, 1986: 7). Başarılı girişimcilerin kişisel özellikleri ise řu şekilde ifade edilebilir (Hisrich ve Peters, 1992);

- Yaratıcı düşünme
- Yüksek düzeyde çalışma arzusu
- Cesaret, tutku ve kararlılık
- İnsanlarla üst düzeyde ilişki kurabilme
- Kendisini yazılı ve sözlü ifade edebilme
- İşini sevme ve iş motivasyonu
- Hayal gücü
- Takım çalışmasına yatkınlık
- Kişisel vizyon ve misyon sahibi olma
- Değişime açık ve istekli olma
- Esnek davranabilme
- Samimi, güvenilir, sempatik ve esprili olma
- İnandırma ve ikna kabiliyeti
- Yönetim ve liderlik yeteneği
- İş bitirme azmi ve heyecanı

Bununla birlikte başarı ihtiyacı, iç kontrol odağı, belirsizliğe katlanma, risk alma, kendine güven ve yenilikçilik gibi kavramların da girişimciliği etkilediği ifade edilmektedir (Bygrave ve Minniti, 2000).

Konuyla ilgili olarak –kısa süre içerisinde girişimci olma ihtimalleri yüksek olması dolayısıyla- ülkemizde üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalar incelendiğinde genel itibariyle yüksek düzeyde girişimcilik özelliğine sahip oldukları yönünde bulgulara rastlanıldığı görülmektedir. Örneğin Korkmaz (2012) tarafından, işletme bölümü öğrencilerinin girişimci bir kişiliğe sahip olup olmadıklarını tespit etmek ve girişimcilik eğilimlerinde etkili olan psikolojik, demografik ve aile faktörlerinin neler olduğunu belirlemek amacıyla yapılan çalışmada genel olarak öğrencilerin girişimci bir kişiliğe sahip oldukları tespit edilmiştir. Benzer şekilde Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından eğitim ve mesleki eğitim fakültesi öğrencileri üzerinde yürütülen çalışma ile Maya ve arkadaşları (2012) tarafından meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin farklı kaynaklardan algılanan sosyal destek tarafından anlamlı bir şekilde yordanıp yordanmadığının belirlenmesi amacıyla yürütülen çalışmada da öğrencilerin yüksek düzeyde girişimcilik eğilimine sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

H1: Üniversite öğrencilerinin genel olarak girişimcilik eğilimleri yüksek düzeydedir.

Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin cinsiyet itibarıyla de inceleme konusu yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalarda özellikle risk alma (Akman ve Bektaş, 2015) ve yenilikçi bir yapıya sahip olma (Kılıç vd., 2012) gibi girişimcilik özellikleri açısından erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek puanlara sahip olduğu görülmektedir. Diğer yandan üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı yönündeki araştırma bulgularına rastlamak da mümkündür (Yılmaz ve Sünbül, 2009). Bu bulgulara dayanarak aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

H2: Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre girişimcilik düzeyleri birbirinden farklıdır.

Demografik özelliklerden yaşın üniversite öğrencilerinin girişimci kişilik özellikleri ile ilişkisini inceleyen çalışmalarda birbirinden farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Örneğin kimi araştırma sonuçlarına göre yaş; sadece kendine güven ve yenilik boyutları üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Başarma ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma ve belirsizliğe karşı tolerans gibi boyutlar üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur (Korkmaz, 2012). Kimi araştırma sonuçlarına göre ise sadece kontrol odağı boyutu üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Diğer boyutlar üzerinde ise anlamlı bir etkisi yoktur (Akkaya vd., 2014). Öğrencilerin yaşları ilerledikçe aldıkları eğitimin de etkisi ile daha girişimci odaklı olacakları düşünülerek aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

H3: Üniversite öğrencilerinin yaşlarına göre girişimcilik düzeyleri birbirinden farklıdır.

Pan ve Akay (2015) tarafından öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin belirlenmesi ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada öğrencilerin girişimcilik düzeylerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre anlamlı bir şekilde değişmediği belirlenmiştir. Buna karşılık Taysı ve Canbaz (2014) tarafından önlisans öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin belirlenmesi ve bunların çeşitli demografik özellikler açısından farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yürütülen çalışmada ise sadece bölüm düzeyinde öğrencilerin girişimcilik eğilimleri açısından anlamlı farklılıkların bulunduğu tespit edilmiştir. Buradan yola çıkarak aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

H4: Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre girişimcilik düzeyleri birbirinden farklıdır.

Bozkurt ve arkadaşlarının (2011), üniversitelerin teknik ve sosyal bölümlerinde okuyan ve girişimcilik derslerini almış olan öğrencilerin girişimcilik potansiyellerini ve bu potansiyelin ortaya çıkmasında bölümlerde okutulan girişimcilik dersinin etkisini belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında, üniversitelerde verilen girişimcilik eğitiminin öğrencilerin

girişimcilik eğilimine olumlu yönde etki meydana getirdiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla girişimcilik ile ilgili ders alan öğrencilerin girişimcilik ile ilgili ders almayanlara göre daha fazla girişimci eğilime sahip olacakları düşünüerek aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

H5: Üniversite öğrencilerinin girişimcilik dersini almış olmalarına göre girişimcilik düzeyleri birbirinden farklıdır.

3. Araştırma

3.1 Örneklem ve Veri

Araştırmanın örneklemini, bir kamu üniversitesinin İİBF'sine bağlı farklı bölümlerinde öğrenim gören ve kolayda örnekleme yolu ile belirlenen 240 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler, anket tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Anketler araştırmacılar tarafından ders saatlerinde öğrencilere dağıtılmış, cevaplama başlamadan önce araştırmanın amacı açıklanmış ve sonuçların üçüncü şahıslarla paylaşılmayacağı belirtilerek isimlerini yazmamaları istenmiştir.

3.2 Ölçme Aracı

Ölçme aracı olarak Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen üniversite öğrencilerinin girişimcilik düzeylerini belirlemeye yönelik 36 maddelik "Üniversite Öğrencileri Girişimcilik Ölçeği" kullanılmıştır. Her bir madde 5'li likert ölçeği (1, "Hiçbir zaman"dan 5, "Çok sık"a doğru) ile değerlendirilmiştir. Ölçekteki maddeler 36 ile 180 puan arasında bir değere sahip olmaktadır. Katılımcılardan elde edilen puanlar toplanmak suretiyle her bir kişinin genel girişimcilik düzeyine ilişkin ham puanlar belirlenmektedir. Girişimcilik puanlarının değerlendirilmesinde aşağıdaki kriterler temel alınmıştır (Yılmaz ve Sünbül, 2009: 198);

36-64 Çok düşük girişimcilik

65-92 Düşük girişimcilik

93-123 Orta düzeyde girişimcilik

124-151 Yüksek girişimcilik

152-180 Çok yüksek girişimcilik

3.3. Bulgular

3.3.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo-1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin demografik özellikleri

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kız	131	45,4
	Erkek	109	54,6
Toplam		240	100
Yaş	18 – 20 Yaş arası	55	22,9
	21 – 23 Yaş arası	124	51,7
	24 – 26 Yaş arası	61	25,4
Toplam		240	100
Bölüm	İşletme	57	23,8
	İktisat	41	17,1
	Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi	37	15,4
	Maliye	24	10
	Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri	37	15,4
	Ekonometri	18	7,5
	Uluslararası Ticaret Ve Finansman	26	10,8
Toplam		240	100

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin 131'i (% 54.6) kız ve 109'u (% 45.4) erkektir. Öğrencilerin %22,9'u 18 – 20 yaş, %51,7'si 21 – 23 yaş ve % 25,4'ü 24 – 26 yaş aralığındadır. Öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımlarına bakıldığında öğrencilerin %23,8'i işletme, %17,1'i iktisat, %15,4'ü siyaset bilimi ve kamu yönetimi, % 10'u maliye, % 15,4'ü çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, % 7,5'i ekonometri ve % 10,8'i de uluslararası ticaret ve finansman bölümlerinde öğrenim görmektedir.

3.3.2 Ölçeğin Güvenilirlik ve Geçerliliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı incelenmiştir. Cronbach alpha katsayısı, ölçekte yer alan k maddenin varyansları toplamının genel varyansa oranlanması ile bulunan bir ağırlıklı standart değişim ortalamasıdır (Ercan ve Kan, 2004: 213). Hesaplanan güvenilirlik katsayısının 0,70 ve daha üzeri bir puana sahip olması testin güvenilir olduğunu söylemek için genel olarak yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2003: 165). Buna göre hesaplanan alfa değeri Tablo-2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Güvenilirlik analizi sonuçları

n	Cronbach's Alpha (α)
36	0,946

Tablo-2'de 36 ifadeden oluşan ölçeğin güvenilirliğini gösteren iç tutarlılık katsayısının (Cronbach's alpha) $\alpha=0.95$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuca göre ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir.

Araştırmada kullanılan ölçeğin içerik geçerliliği ve yapı geçerliliği incelenmiştir. Ölçeklerin içerik geçerliliği uzman görüşleri ile yapı geçerliliği ise faktör analizi ile değerlendirilmiştir.

Elde edilen verilerin faktör çözümlemesine uygun olup olmadığının belirlenmesinde KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlett testleri uygulanmaktadır. KMO oranının (0.5)'in üzerinde olması, Barlett testinin ise anlamlı çıkması gerekmektedir. Kaiser-Meyer-Olkin ve Barlett testlerinin sonuçlarının faktör analizi yapmaya imkân vermesi durumunda, ölçeğin temel bileşenlerini tespit etmek için Compenent Faktör Analizi gerçekleştirilmektedir. Ölçeğin kaç faktörden oluştuğunun belirlenmesinde ise, özdeğer (Eigenvalue) istatistiğinden yararlanılmaktadır. Özdeğer istatistiği 1'den büyük olan faktörler anlamlı olarak kabul edilmektedir. Özdeğer istatistiği 1'den küçük olan faktörler dikkate alınmamaktadır (Kalaycı ve diğ., 2006: 321-322). Diğer taraftan, faktörün tanımladığı maddeyi ölçmesi için o faktörle olan ilişkisini gösteren faktör yük değerinin 0.40 ve daha yüksek olması tercih edilmektedir (Büyüköztürk, 2004).

Faktör analizine ilişkin bulgular Tablo-3'te verilmiştir.

Tablo 3. Faktör analizi sonuçları

KMO Değeri	Küresellik Testi	Sig.
0,931	5025,15	0,000
Özdeğer	Açıklanan Varyans (%)	Birikimli Varyans (%)
13,365	37,125	37,125
İfadeler		Faktör Yükleri
1. İşimde geçmiş performansımın daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım.		0,501
2. Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım.		0,447
3. İstedğim şeyi elde ettiğim zaman bunun sebebini genellikle kendi yeteneklerim olduğu düşünürüm.		0,440
4. İşlerimde kendi kararlarım etkilidir.		0,543
5. Kendi işimi kurabilirim		0,416
6. İşten zorunlu olarak ayrılırsam işle ilgili kendime seçenekler oluşturabilirim.		0,522
7. Zor durumlarda seçenekler oluşturabilirim		0,438
8. Farklı insanlarla dostluklar kurabilirim.		0,665
9. Denemediklerimi denemekten çekinmem.		0,508
10. Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissedirim.		0,529
11. Arkadaşlarıma değişik iş projelerden söz ederim		0,706
12. Yeteneklerimi uygulayabilecek alanlar oluştururum		0,589
13. Arkadaşlarımdan gelen bazı projelere katılmaktan		0,586

çekinmem	
14. Hayıtımı dış etkenlere bırakmam	0,500
15.Kararlarımla hayatımı şekillendirebileceğimi düşünüyorum.	0,757
16. Risk almaktan çekinmem	0,721
17. Geleceği görerek ona dönük hazırlıklar yapabilirim	0,629
18. Yeni bir şeyleri denememe imkân veren projeler üzerinde çalışmayı severim.	0,713
19. Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı severim.	0,693
20. Yeni bir perspektiften bakmama imkân sağlayan proje ve işlerle uğraşırım.	0,736
21.Geçmişte başkaları tarafından kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denerim.	0,683
22. Yeterli çabayla, her türlü sorunu ortadan kaldırabiliriz.	0,619
23.Yaptığım planları yürütebileceğimden çoğunlukla eminimdir.	0,670
24. Yeni bir durum ve uygulamaya adapte olmakta sorun yaşamam	0,445
25. Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem	0,718
26. Her işin bir riski vardır. İşimde her türlü riski göze alabilirim	0,700
27. Başarıyı sağlayacak uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisindeyimdir.	0,707
28. Karşıma çıkan fırsatları değerlendirebilirim	0,494
29. Elimdeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilirim.	0,654
30. İşimde ve çalışmalarımda ortaya çıkan değişimlere açığım	0,563
31. İşimi severek ve azimle yaparım.	0,443
32. İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür.	0,715
33. İşimi gerçekleştirirken, herhangi bir ekip ya da kişiyle çalışabilirim.	0,539
34. Bir işte ya da uygulamada liderliği ele almaktan çekinmem.	0,623
35. İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabilirim	0,601
36.Farklı işlere yönelik motivasyonum ve eğilimlerim güçlüdür	0,693

Faktör analizi sonucunda “Girişimcilik Eğilimi Ölçeği”nin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) test değeri 0,931 olarak hesaplanmıştır. “Girişimcilik Eğilimi Ölçeği”nin Barlett testi sig. değeri ($p=0,000 / \chi^2=5025,15; p<0,01$) anlamlı çıkmıştır. Faktör analizinde faktör sayısına karar verilirken özdeğerinin (Eigen value) 1’den yüksek olmasına ve faktör yüklerinin 0,40 ve üzerinde olmasına dikkat edilmiştir. Ortaya çıkan yapı toplam varyansın % 37,125’ini açıklamaktadır.

3.3.3 Temel Bulgular

Yukarıda ifade edildiği gibi ölçekteki maddelerin toplam puanı dikkate alınmıştır. Buna göre her bir katılımcının aldığı toplam puan 36 ile 180 puan arasında bir değere sahip olmaktadır.

Tablo 4. Üniversite öğrencilerinin genel girişimcilik düzeyleri

	n	Art. Ort.	Std. Sapma
Genel Girişimcilik	240	144,4125	25,15543

Tablo 3'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik puanlarının ortalaması ~144, standart sapması ~25 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler dikkate alındığında katılımcı öğrencilerin yüksek girişimcilik özelliklerine sahip oldukları söylenebilir. Bu bulgu literatürdeki diğer çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir (Korkmaz, 2012; Maya vd., 2012; Yılmaz ve Sünbül, 2009). Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin genel olarak girişimcilik eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğunu öne süren *H1 hipotezinin* desteklendiğini söylemek mümkündür.

Tablo 5. Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre girişimcilik düzeyleri

Cinsiyet	n	Art. Ort.	Std. Sapma	t	p
Erkek	109	147,0183	16,4699	2,467	0,044
Kız	131	142,2443	30,4563		

Cinsiyete göre girişimcilik özellikleri incelendiğinde katılımcı öğrencilerin cinsiyetlerine göre girişimcilik özelliklerinin farklı olduğu söylenebilir ($t=2,4767$; $p<0,05$). Erkek öğrencilerin puan ortalaması ($\bar{x}=147,0183$) kızlarla karşılaştırıldığında daha yüksek bulunmuştur ($\bar{x}=142,2443$). Yani erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha yüksek girişimcilik özelliklerine sahip oldukları ortaya çıkmakla birlikte her iki cinsiyetteki öğrencilerin de yüksek girişimcilik özelliklerine sahip olduğu söylenebilir. Bu bulgular literatürdeki benzer çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir (Akman ve Bektaş, 2015; Kılıç vd., 2012). Buradan hareketle öğrencilerin cinsiyetlerine göre girişimcilik düzeylerinin birbirinden farklı olduğunu öne süren *H2 hipotezi* desteklenmiş olmaktadır.

Tablo 5. Üniversite öğrencilerinin yaşlarına göre girişimcilik düzeyleri

Yaş	n	Art. Ort.	Std. Sapma
18-20 Yaş arası	55	145,0000	21,0343
21-23 Yaş arası	124	143,2742	26,5484
24-26 Yaş arası	61	146,1967	25,9099

Tablo 5 incelendiğinde girişimcilik puanlarına ilişkin en yüksek ortalamanın 24 – 26 yaş aralığındaki öğrencilere (\bar{x} =146,1967) ait olduğu görülmektedir. Bu grubu sırasıyla 18 – 20 yaş aralığındakiler (\bar{x} =145,000) ve 21 – 23 yaş aralığındakiler izlemektedir (\bar{x} =143,2742). Öğrencilerin girişimcilik puanlarının yaş gruplarına göre farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizine ilişkin sonuçlar ise Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Üniversite öğrencilerinin yaşlarına göre girişimcilik puanlarının tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	4373,846	2	186,923	4,294	0,046	C-A, C-B
Gruplariçi	15864,317	237	636,558			
Toplam	20238,163	239				

A: 18-20 yaş, B:21-23 yaş, C:24-26 yaş

Tablo 6’da yer alan varyans analizi sonuçları dikkate alındığında öğrencilerin yaşlarına göre girişimcilik puanları ortalamalarında gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($F = 4,294$, $p < 0.05$). Buna göre 24-26 yaş grubunda yer alan öğrencilerin diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre daha yüksek girişimcilik eğilimine sahip oldukları söylenebilir. Bu bulgu literatürdeki çeşitli araştırma sonuçları ile kısmen tutarlıdır (Korkmaz, 2012; Akkaya vd., 2014). Buna göre öğrencilerin yaşlarına göre girişimcilik düzeyleri birbirinden farklıdır şeklinde oluşturulan $H3$ hipotezinin desteklendiği sonucuna varılabilir.

Tablo 7. Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre girişimcilik düzeyleri

Bölüm	n	Art. Ort.	Std. Sapma
İşletme	57	154,0556	16,4619
İktisat	41	146,7917	18,9965
Siyaset Bil. Kam.Yön.	37	145,8596	21,3143
Maliye	24	136,6216	36,3802
ÇEKO	37	145,1951	29,1197
Ekonometri	18	142,5000	23,2400
UTF	26	144,2162	19,3837

Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre girişimcilik eğilimleri puanlarını gösteren Tablo 7 incelendiğinde en yüksek ortalamanın işletme bölümü öğrencilerine (\bar{x} =154,0556), en düşük girişimcilik puanı ortalamasının ise maliye bölümü öğrencilerine ait olduğu (\bar{x} =136,6216) görülmektedir. Öğrencilerin girişimcilik puanlarının öğrenim gördükleri

bölüme göre farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizine ilişkin sonuçlar Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre girişimcilik puanlarının tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	4296,471	6	716,078	1,135	0,342	-
Gruplarıçi	146941,692	233	630,651			
Toplam	151238,162	239				

Tablo 8'e göre tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin okudukları bölümler arası girişimcilik puanları ortalamalarında gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($F = 1,135$, $p > 0.05$). Buna göre öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre girişimcilik özellikleri farklılık göstermemektedir denilebilir. Bu bulgu literatürdeki bazı çalışma sonuçları ile tutarlılık gösterirken (Pan ve Akay, 2015) bazıları ile çelişmektedir (Taysı ve Canbaz, 2014). Sonuç olarak bu çalışma kapsamında oluşturulan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre girişimcilik düzeyleri birbirinden farklıdır biçimindeki H_4 hipotezinin desteklenemediğini söyleyebiliriz.

Tablo 9. Üniversite öğrencilerinin girişimcilik dersini almış olmalarına göre girişimcilik düzeyleri

Ders Alma Durumu	n	Art. Ort.	Std. Sapma	t	p
Aldım	83	147,2289	16,7712	1,263	0,208
Almadım	157	142,9236	28,5512		

Tablo 9'da girişimcilik dersini alan öğrenciler ile girişimcilik dersini almayan öğrencilerin, girişimcilik özellikleri puanları birbirinden farklı hesaplanmıştır. Girişimcilik dersini alan öğrencilerin girişimcilik puanı $\bar{x}=147$ olarak, girişimcilik dersini almayan öğrencilerin puanı ise $\bar{x}=143$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç literatürde yer alan üniversitelerde okutulan girişimcilik derslerinin bu dersleri alan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini arttırdığı yönündeki bulgular ile tutarlılık göstermektedir (Bozkurt vd., 2011). Ancak bu çalışmada her ne kadar girişimcilik dersini alan öğrencilerin bu dersti almayan öğrencilere oranla puanları yüksek olsa da aralarındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin girişimcilik dersini almış olmalarına göre girişimcilik düzeyleri birbirinden farklıdır biçiminde oluşturulan H_5 hipotezi desteklenememiştir.

4. Sonuç

Araştırma sonuçları, girişimci özellikleri, (İrmiş, 2009; Arslan, 2002; Berglund ve Karl 2006), cinsiyet (Yılmaz ve Sümbül, 2009; Kılıç, Keklik ve Çalış, 2012), yaş (Kılıç, Keklik ve Çalış, 2012; Gürol ve Atsan, 2006), öğrenim görülen bölüm, (Pan ve Akay, 2015) açısından önceki araştırmalar ile örtüşmektedir.

Ulaşılan bulgular genel olarak incelendiğinde araştırmaya konu olan iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin genel olarak girişimci özelliklere sahip oldukları söylenebilir. Araştırmaya katılan öğrencilerin girişimci özellikleri hem cinsiyete göre, hem okudukları bölüme göre hem de girişimcilik dersini alıp-almamalarına göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Cinsiyete göre girişimci özelliklerin anlamlı şekilde farklı olmaması doğal olabilir. Katılımcı öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre farklı girişimcilik özellikleri göstermemeleri iktisadi ve idari bilimler fakültelerindeki bölümlerin temel derslerinin ortak olmasından kaynaklanabilir. Girişimcilik dersi alan ve bu dersi almayan öğrencilerin girişimcilik özelliklerinin anlamlı farklılık ortaya koymamasının temel sebebi ise bu derslerin uygulama ağırlıklı olmamasına dayandırılabilir. Son dönemde gerek İŞ-KUR gerekse KOSGEB ile üniversitelerin yapmakta oldukları iş birliği protokolleri, hem girişimcilik derslerinin içeriğini hem de İİBF öğrencilerini uygulamalı girişimcilik açısından geliştireceği düşünülmektedir.

Yaşı yüksek olan (24-26) öğrencilerin yaşça küçük olan öğrencilere oranla daha fazla girişimcilik özelliğe sahip oldukları orta çıkmıştır. Bu yaş grubundaki öğrencilerin mezuniyet aşamasında olmaları ve kısa vadede çalışma hayatına girme durumunda olmaları bu oranın yüksek çıkmasında etkili olabilir.

Ülkemiz gibi gelişmekte olan ekonomilerde başarılı girişimciye olan ihtiyacın görece daha fazla olduğunu söylemek mümkündür. Bunun için girişimcilik eğitime küçük yaşlardan başlanılmalı, yükseköğretimde ise uygulama ile içiçe derslere yer verilmelidir. Bu açıdan bakıldığında çalışma, bundan sonraki çalışmalara girişimcilik özelliklerini ve eğilimini geliştirmeye yönelik eğitim içeriklerinin hazırlanması noktasında ışık tutmaktadır.

Kaynakça

- Akkaya, T., Yıldız, E. ve Akın, Y.K. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Değerlendirilmesi: Yalova Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8):108-122.
- Arslan, K. (2002). Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler Ve Girişimcilik Eğilimleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6:1-11.

- Berglund, K. H. ve Karl W. (2006). Creativity Among Entrepreneurship Students: Comparing Engineering And Business Education. *International Journal of Continuing Engineering Education and Life-Long Learning*. 16 (5): 366-79.
- Bozkurt, Ö., Aslan, Z. ve Göral, M. (2011). Yükseköğretimde Verilen Girişimcilik Eğitiminin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Teknik Program Ve Sosyal Program Karşılaştirmalı Bir Araştırma. *Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar (UYK-2011)*, İstanbul, 27-29 Mayıs.
- Büyüköztürk, Ş. 2004. Veri Analizi El Kitabı. 4. Baskı. Pegema Yayıncılık. Ankara
- Bygrave, W. ve Maria M. (2000). The Social Dynamics Of Entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 24(3): 25-36.
- Collins, O. F., ve Moore, D. G. (1964). The Enterprising Man (Vol. 1). Michigan State Univ Pr.
- Ercan, İ. ve Kan, İ. (2004). Ölçeklerde Güvenirlik Ve Geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30 (3): 211-216.
- Hisrich, R. D., ve Peters, M. P. (1992). Entrepreneurship: Starting, Developing, And Managing A New Enterprise. McGraw-Hill/Irwin.
- İrmiş, A. (2003). Kırgızistan Bişkek'teki Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Yapılan Bir Çalışma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5:136-52.
- Kalaycı, Ş., (2006). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Asil Yayın Dağıtım Ltd.Şti. 2.Baskı. Ankara
- Kılıç, R., Keklik, B., ve Çalış, N. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Bandırma İİBF İşletme Bölümü Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2):423-435.
- Korkmaz, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, 9(2): 209-226.
- Maya, İ. Ç., Uzman, E. ve Işık, H. (2012). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerini Farklı Kaynaklardan Algıladıkları Sosyal Desteğin Yordaması. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 7(1):23-48.
- McClelland, D. C. (1961) The Achieving Society. Princeton, N.J.: D. Van Nostrand

- Pan, V. L., ve Akay, C. (2015). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Education Sciences*, 9(6): 125-138.
- Reynolds, P. D., ve White, S. B. (1997). *The Entrepreneurial Process: Economic Growth, Men, Women, And Minorities*. Praeger Pub Text.
- Stevenson, H. H., ve Jarillo, J. C. (2007). A paradigm of entrepreneurship: Entrepreneurial management. In *Entrepreneurship* (pp. 155-170). Springer Berlin Heidelberg.
- Stevenson, H. H. ve Sahlman, W. A. (1989). *The Entrepreneurial Process. Small Business And Entrepreneurship*, 94-157.
- Taysı, K. ve Canbaz, S. (2014). Önlisans Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini Ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, May/Mayıs 2014: 59-67.
- Venkataraman, S. (1997). The Distinctive Domain Of Entrepreneurship Research. *Advances İn Entrepreneurship, Firm Emergence And Growth*, 3(1): 119-138.
- Yılmaz, E. ve Sünbül, A. M. (2009). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2): 195-203.
- Zimmer, C. (1986). *Entrepreneurship Through Social Networks. The art and science of entrepreneurship*. Ballinger, Cambridge, MA.

